

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de woordvoerders asiel en migratie van
de Vaste commissie voor Justitie en Veiligheid

Landelijk Bureau

Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

Datum 26 maart 2020
Betreft Inbreng schriftelijk overleg 'Uitwerking van de maatregelen
in de asielketen met betrekking tot het coronavirus'
ons kenmerk O.2.2.20-068.MK

Geachte woordvoerders,

Ten behoeve van de [inbreng schriftelijk overleg 'Uitwerking van de maatregelen in de asielketen met betrekking tot het coronavirus'](#) wil VluchtelingenWerk Nederland u graag het onderstaande meegeven. Ons land wordt terecht tot stilstand gebracht om de verdere verspreiding van het coronavirus af te remmen. Dit is een bijzondere en zorgelijke tijd waarin we extra om moeten kijken naar de kwetsbaren in onze samenleving, of dat nou ouderen, zieken of mensen die gevlucht zijn. Uiteraard hebben wij alle begrip voor de ontstane situatie, maar we willen desalniettemin uw aandacht vragen voor een aantal zorgen die we hebben met betrekking tot vluchtelingen.

De situatie op de Griekse eilanden

De evacuatie van de vluchtelingenkampen op de Griekse eilanden is urgenter dan ooit. Duizenden mensen in de kampen zitten opeengepakt zonder warm water, hygiëne en medische zorg. Er is één kraan per 1300 mensen. Vluchtelingen staan urenlang in de rij voor een maaltijd en de tentjes staan tussen het open riool en vuilnis in de modder. Het hoeft geen betoog dat sociale afstand houden en het in acht nemen van basale hygiënevoorschriften zoals regelmatig handen wassen in deze barre omstandigheden een illusie is. Het EU-beleid om duizenden vluchtelingen in slechte omstandigheden vast te houden op de eilanden was al onhoudbaar. Maar met de coronadreiging is het potentieel catastrofaal.

De afgelopen dagen zijn de oproepen tot evacuatie steeds indringender geworden. Het is overduidelijk dat de vluchtelingen op de eilanden zo snel mogelijk moeten worden overgebracht naar veilige, humane en hygiënische opvang. Griekenland kan dit niet alleen oplossen. Er is – juist in deze tijden – volledige steun en solidariteit nodig van de andere EU-lidstaten bij de evacuatie, relocatie en medische zorg. Ook het [Europees Parlement](#) dringt aan op snelle evacuatie en relocatie evenals [Europese artsen](#) die de noodklok luiden.

Heel concreet heeft Griekenland vorig jaar al gevraagd om in ieder geval een groep van 2500 alleenstaande kinderen over te nemen vanwege hun uiterst kwetsbare positie in de kampen. Duitsland, Finland, Frankrijk, Portugal, Luxemburg en Kroatië hebben al toezeggingen gedaan. In Nederland is een steeds groter [groeijende coalitie van welwillende gemeenten](#) die een krachtig signaal afgeeft vóór het overnemen van alleenstaande kinderen. Voogdijinstelling NIDOS heeft laten weten dat zij klaar staat als Nederland 500 kinderen overneemt.

Deelt de staatssecretaris de noodzaak om een humanitaire ramp te voorkomen en is de staatssecretaris bereid om daarvoor nu in actie te komen? Wat doet Nederland om bij te dragen aan de onmiddellijke evacuatie van de Griekse eilanden?

Is de staatssecretaris nog altijd van mening dat het overnemen van kwetsbare vluchtelingen zoals alleenstaande kinderen 'geen oplossing' is?

Toegang tot asiel in Nederland

Op 18 maart jl. kondigde de regering aan [de grenzen te sluiten](#) voor mensen van buiten Europa. Wij maken ons zorgen over de positie van asielzoekers en of dit betekent dat aan hen de toegang wordt geweigerd aan de landsgrenzen wordt geweigerd. Op grond van het Vluchtelingenverdrag en artikel 3 van het EVRM moeten personen die om bescherming vragen tot het grondgebied worden toegelaten. Deze mensen kunnen en mogen dus niet worden geweigerd.

Kan de Staatssecretaris aangeven dat personen die asiel aanvragen toegang tot het grondgebied verkrijgen? En kan de staatssecretaris aangeven hoeveel personen een asielaanvraag op Schiphol dan wel via de landsgrenzen hebben ingediend sinds 18 maart jl.?

Recht op opvang asielzoekers

Het is VluchtelingenWerk niet duidelijk of alle asielzoekers die zich melden bij Ter Apel met de wens asiel aan te vragen daadwerkelijk opvang krijgen. Kan de staatssecretaris garanderen dat alle asielzoekers die zich melden bij Ter Apel om asiel aan te vragen overeenkomstig de internationale verplichtingen opvang aangeboden krijgen?

Kan de staatssecretaris onderbouwen wat de juridische grondslag is voor het weigeren van de registratie en opvang van asielzoekers met een onderbouwde opvolgende asielaanvraag? Kan de staatssecretaris met name aangeven in hoeverre het weigeren van deze asielaanvragers in overeenstemming is met de Afdelingsuitspraak van 28 juni 2018¹?

Noodonderdaklocatie Zoutkamp

VluchtelingenWerk heeft nog geen toegang tot de noodonderdaklocatie Zoutkamp, de gesprekken hierover lopen nog. Wij weten dus niet exact hoe de situatie is, maar wij vermoeden wel dat er enkele kinderen verblijven aangezien een aantal gezinsleden die in het kader van gezinshereniging (nareis) onlangs naar Nederland zijn gekomen vanuit Ter Apel daar geplaatst zijn. Wij hebben het ministerie en het COA dringend verzocht om de kleine groep gezinsherenigers waarvoor nog geen huisvesting beschikbaar is – waaronder kinderen – niet in Zoutkamp maar in azc's op te vangen omdat de noodonderdaklocatie totaal ongeschikt is voor deze groep wegens de minimale voorzieningen, de grote slaapzalen en de vrijheidsbeperking. De bewoners krijgen net als bij de HTL een gebiedsgebod op grond van de Vreemdelingenwet opgelegd voor het omliggende terrein waardoor zij op de locatie vastzitten. Op overtreding staat een geldboete en een maximum gevangenisstraf van zes maanden. Onbekend is hoe lang deze vrijheidsbeperking gaat duren. Al begrijpen wij dat ook asielzoekers in hun bewegingsvrijheid beperkt worden als gevolg van de richtlijnen van de RIVM. Zoals dat op dit moment voor iedereen het geval is, desalniettemin vindt VluchtelingenWerk deze rigoureuze beperking voor onbepaalde duur voor asielzoekers zorgelijk. Zeker voor gezinsherenigers, waaronder mogelijk kinderen, die

¹ <https://www.raadvanstate.nl/@110103/201701568-1-v1/>

al formeel zijn toegelaten tot Nederland en al langdurig van hun man, vrouw of kinderen gescheiden zijn.

Daarnaast pleiten we er uiteraard voor dat de richtlijnen van het RIVM rond het coronavirus worden nageleefd en dat de betreffende asielzoekers toegang hebben tot adequate gezondheidszorg. Is de locatie zodanig ingericht dat de asielzoekers makkelijk voldoende afstand van elkaar kunnen houden? Klopt het dat er sprake is van grote slaapzalen? Met hoeveel mensen wordt een slaapruijme gedeeld? Bovendien is het van belang dat basale voorzieningen aanwezig zijn, zoals voldoende sanitair, wifi, mogelijkheden om actief te zijn en toegang voor vrijwilligers en hulpverleners, bijvoorbeeld van VluchtelingenWerk. Daarbij is de vraag of de voorziening geschikt is voor kwetsbare personen, zoals kinderen, zwangere vrouwen, alleenstaande minderjarigen of slachtoffers van ernstig geweld, waarvoor op grond van de Opvangrichtlijn extra voorzieningen moeten worden getroffen.

Is de staatssecretaris bereid om ervoor te zorgen dat er geen gezinsherenigers worden opgevangen in de noodonderdaklocatie Zoutkamp en dat voor deze kleine groep opvang in azc's mogelijk wordt? En wordt er op deze locatie aan alle basale voorwaarden voor menswaardige opvang voldaan (overeenkomstig de Opvangrichtlijn)? In hoeverre biedt de noodopvanglocatie voldoende mogelijkheden om aan de richtlijnen van de RIVM te voldoen ter voorkoming van verdere verspreiding van het coronavirus?

Grensprocedure Schiphol

De Staatssecretaris geeft in haar [brief](#) van 20 maart jl. aan dat op personen die aan onze buitengrens een asielverzoek indienen, de grensprocedure van toepassing blijft. De grensprocedure op Schiphol ziet er op dit moment als volgt uit: voor personen die om asiel verzoeken geldt eerst twee weken incubatietijd. Daarop volgt de rust en voorbereidingstermijn. Deze is verkort van 6 naar 3 dagen. Vervolgens zullen asielzoekers de achtdaagse asielprocedure doorlopen.

VluchtelingenWerk maakt zich zorgen over de wijze waarop de grensprocedure nu is ingericht. Door de verkorte rust en voorbereidingstermijn zijn asielzoekers onvoldoende voorbereid op de asielprocedure. Gedurende de 14 dagen incubatietijd hebben de advocatuur en VluchtelingenWerk geen toegang tot de asielzoeker. Bovendien zijn advocaten door de geldende RIVM-richtlijnen niet voldoende in staat hun cliënt voor te bereiden en bij te staan tijdens de asielprocedure. Dit betekent dat goede rechtsbijstand voor asielzoekers in de grensprocedure niet gewaarborgd is. Deze rechtsbijstand is echter essentieel voor de rechtsbescherming van de asielzoeker. Bovendien kan de asielzoeker geen bewijs verzamelen om zijn asielaanvraag te onderbouwen. Zij moeten bij binnenkomst op AC Schiphol hun mobiele telefoon inleveren. Op die telefoon staan vaak bewijsmiddelen. Normaal gesproken kan VluchtelingenWerk op verzoek van de asielzoeker de telefoon tijdelijk ontvangen en samen met de asielzoeker de bewijzen verzamelen. Op dit moment is deze mogelijkheid er niet meer, omdat deze handeling niet in lijn met richtlijn RIVM vormgegeven kan worden. De praktijk is dat de IND het verzamelen van dit bewijs tijdens de procedure niet faciliteert. Vanwege al deze punten vragen wij ons af of de grensprocedure nog wel als een zorgvuldige asielprocedure kan worden bestempeld. In hoeverre is de Staatssecretaris van mening dat de grensprocedure doorgang kan vinden nu deze met onvoldoende waarborgen is omkleed? Hoe kunnen deze waarborgen, namelijk een goede voorbereiding, voldoende rechtsbijstand en de mogelijkheid tot het verzamelen van bewijs worden gegarandeerd?

Daarnaast geldt hier, zoals dat ook in de reguliere asielprocedure geldt, dat het buitengewoon moeilijk is om de procedure met inachtneming van de richtlijnen van de RIVM uit te voeren. Tijdens de procedure zullen asielzoekers immers in aanraking komen met meerdere instanties en personen. Precies daarom is ook de reguliere asielprocedure stilgelegd. Uiteraard is dit niet onze expertise, maar op basis van wat wij nu zien in de

grensprocedure vragen wij ons af in hoeverre de uitvoering daarvan voldoende aansluit bij de richtlijnen van de RIVM, bijvoorbeeld met betrekking tot de regel om 1,5 meter afstand te houden.

Kan de Staatssecretaris aangeven hoe de RIVM-richtlijnen in de grensprocedure kunnen worden nageleefd? In hoeverre is de Staatssecretaris van mening dat de grensprocedure doorgang kan vinden nu deze met onvoldoende waarborgen is omkleed? Hoe kunnen deze waarborgen, namelijk een goede voorbereiding, voldoende rechtsbijstand en de mogelijkheid tot het verzamelen van bewijs worden gegarandeerd?

Versoepeling termijnen

De staatssecretaris heeft in haar [brief](#) aangegeven dat indien niet binnen bij wettelijke voorgeschreven bepaalde termijnen kan worden beslist, er sprake is van een situatie van overmacht, als bedoeld in artikel 4:15 Awb. Wij zijn van mening dat deze situatie van overmacht ook moet gelden voor asielzoekers en vluchtelingen met een verblijfsvergunning. Zo kan het voorkomen dat de asielzoeker, nu het contact met de rechtsbijstand ook tot een minimum wordt beperkt, bijvoorbeeld niet op tijd bezwaar of beroep kan aantekenen tegen een besluit. Ook de dienstverlening van VluchtelingenWerk is helaas beperkt waardoor een vluchteling het risico loopt dat een aanvraag voor gezinshereniging niet op tijd kan worden ingediend of niet aan de andere termijnen die gelden gedurende de nareisprocedure kan worden voldaan. Ook zijn er gezinsleden die nu niet tijdig hun mvv (machtiging tot voorlopig verblijf) hebben kunnen ophalen of niet tijdig ermee kunnen reizen. Wij hebben in [onze brief](#) de staatssecretaris verzocht vanwege de overmachtssituatie de termijnen in de nareisprocedure soepeler te hanteren en dit ook duidelijk te communiceren zodat niet in iedere individuele zaak apart om uitstel gevraagd moet worden. Dit speelt ook bij andere termijn-gebonden procedures zoals de aanvraag voor verlenging van verblijfsvergunningen of bijvoorbeeld de aanvraag van een verblijfsvergunning voor een pasgeboren kind.

Is de staatssecretaris bereid om niet alleen voor de overheid de termijnen in de asielketen te versoepelen, maar juist ook voor de statushouders die nu bijvoorbeeld het risico lopen om gezinshereniging mis te lopen?

Nareis

Ambassades zijn gestopt met alle dienstverlening voor nareizigers (waaronder ook voor de [Afghaanse tolken](#)), zelfs een klaarliggende mvv (machtiging tot voorlopig verblijf) zou niet meer verstrekt mogen worden. Dit leidt tot schrijnende situaties, zeker omdat deze situatie nog lang kan gaan duren en de gezinsleden zich vaak in moeilijke en onveilige situaties bevinden.

VluchtelingenWerk pleit er voor dat ambassades, met name als de visa al afgegeven kunnen worden, gezinsleden van vluchtelingen ondersteuning kunnen blijven bieden zodat zij nog naar Nederland kunnen reizen.

Bovendien is er met de abrupte sluiting van Ter Apel geen registratieprocedure meer voor nareizigers mogelijk, daardoor is hun beschikking niet uitgereikt, zijn zij niet onder de zorgregeling van het COA gebracht, krijgen zij geen verblijfsdocument, worden niet in de BRP ingeschreven en kunnen de gezinsleden waarvoor geen passende huisvesting bij de vluchteling beschikbaar is geen opvang krijgen in een azc. Naar schatting verblijven nu een kleine honderd gezinsleden hier rechtmatig maar zonder geld en zorgverzekering bij vluchtelingen in huis of in een opvang elders in de gemeente. In overleg met het COA zal geprobeerd worden hen tijdelijk onder de zorgkostenregeling voor asielzoekers te brengen, maar zonder geldig identiteitsdocument hebben de gezinsleden geen enkele

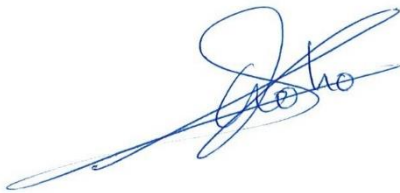
Inbreng schriftelijk overleg 'Uitwerking van de maatregelen in de asielketen met betrekking tot het coronavirus'

toegang tot voorzieningen zoals bijstand, toeslagen of een zorgverzekering.

Is de staatssecretaris voornemens om op korte termijn een oplossing te vinden zodat nareizigers die al in Nederland zijn en nu ongedocumenteerd bij gezinsleden verblijven, zo snel mogelijk hun verblijfsdocument krijgen zodat ze een geldig identiteitsbewijs hebben, waarmee een beroep op reguliere voorzieningen mogelijk wordt?

Wij hopen dat u deze punten zult meenemen in uw inbreng voor het schriftelijk overleg met de staatssecretaris. Voor vragen hierover zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Abdeluheh Choho

cc mevr. A. Broekers-Knol, staatssecretaris Justitie en Veiligheid